



**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus V. De usura in pignoribus & hypothecis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

prudendum, statutum est, 3. ut res censui subiecta pereat Censualista, si pereat, vel infrugifera in perpetuum reddatur sine culpa Censurarii; secus si tantum ad tempus, & postea rursus referat, quod sufficiat oneri census annui, 4. ne sine consensu Censualista alteri vendatur, à quo difficilius habeatur census. Sed de hoc ex professo lib. 3. Tit. 39. de Censibus.

ARTICULUS V.

De usura in pignoribus & hypothecis.

1058 **P**rima quaestio est de fructibus pignoris, qui excedunt sortem, & interesse debent, an eos non computare in sortem, contineat vitium usurae? Sed ad hanc quaestionem responsum est supra à n. 1044. cum limitationibus sententiam affirmativam restringentibus. Altera quaestio est, an licitum sit pignoribus adiectum pactum antichreos? quo intelligitur pactum adiectum pignori, ut ejus fructus creditor interim tam diu percipiat, & lucretur, donec pignus solutione sortis eliberetur, licet excedat sortem. Sed *re.* omnino illicitum esse; sic Hauld. tom. 4. de Just. tr. 10. n. 928. cum communi Theolog. Nam pactum usurarium ipso jure nullum est, & tara divinis, quam humanis legibus prohibitum, ut constat ex toto titulo de usuris: hoc autem pactum est usurarium, si pignori adiectum sit. Nam usura est, quid quid in, & vi mutui ultra sortem accipitur; sed in dato casu fructus pignoris excedentes interesse debitum, acciperentur ultra sortem, vi mutui; cum expresse c. 1. & 2. de usuris dicantur *computandi in sortem, ut caveatur usura*; ergo si secus, eorum perceptio erit usura, & quoniam fit *vi mutui pacto informati*, erit vi mutui.

1059 Dices, 1. licitum esse pactum antichreos propter incertum fructuum eventum, etiam si fructus legitimum usurarum modum interdum excedant, ut constat ex L. si oleo L. si pactione, L. si ea lege. C. de usuris. Verum licet jure civili, ut constat ex toto titulo ff. & C. de usuris, etiam usurae permixtae sint; non tamen propterea in conscientia licitae sunt; cum certum sit eas peccatum esse. Hinc illa jura nihil probant; cum jus civile non possit in conscientia licitum reddere, quod jure divino, & canonico prohibitum est.

1060 Dices, 2. quod sit praecise juvandi Tom. V.

proximi causâ, non est illicitum; ergo si antichreos eo solum titulo contrahatur, non erit illicita: hoc autem saepe contingit, cum proximus graviter eget pecuniâ; ergo saepe licita est. Sic Andr. Gail. l. 2. observat. 3. n. 5. Verum nego universaliter antecedens; quia quod de se malum est, nec proximi causâ licet, alias liceret *mentiri*, cum mendacio à gravi periculo proximus liberari posset. Et quæ quaestio est charitas proximi, *praecise titulo mutui* auferre proximo fructus pignoris? cum pecunia per se mutuata, cateroquin otiosa fuisset. Nam si alias otiosa non fuisset, alio titulo licitum est interesse.

Dices 3. fructus illos posse computari in vicem molestiae quam creditor subit in colendo fundo, in credito non simul, sed per vices reputando, quæ particularis solutio multa habet incommoda; ergo hoc titulo potest fructus ultra sortem percipere? *re.* non posse; quia contractus initio quidem voluntatis sunt, postea vero necessitatis, ut dicitur L. Sicut de act. & obligat. Hinc creditor sibi debet imputare, quod, cum nullo jure cogeretur ad mutuandum, hanc sibi necessitatem iniecerit, ex fructibus rei pignoratæ sortem suam colligendi; quamvis & hanc molestiam se liberare possit, non recipiendo in se pignus, sed Hypothecæ nomine relinquendo debitori, ut notat Canisus cit. hic, n. 24.

Dices 4. in dato casu fructus non perciperentur *vi mutui*; ergo non forent usura. Anteced. pater, quia in dato casu fors non posset revocari, quod est contra naturam mutui. *re.* non percipi vi mutui *nudi*, sed *vestiti* pacto inito propter mutuum, seu mutuacionem praecedentem; hinc cum creditor lucretur fructus pignoris vi pacti, *ut supponentis mutuum*, merito in usuram incidit damnatam c. 1. h. t. ubi Alexander III. ait, *sub genere usurae damnatae contineri*, si quis alicujus professionem datâ pecuniâ accepit, & ubi sortem suam deductis expensis de fructibus jam percepit, possessionem non restituat debitori & c. 2. eod. ubi hoc etiam dicitur de Laicis; item c. 10. eod. ubi Urbanus III. dicit, eum, *quasi usurarium in judicio animarum debere judicari*, qui mutuata eâ mente, ut ultra sortem aliquid accipiat; vel vendit rem plus, quam valeat, *quia differt solutionem*. Huc etiam pertinet c. 132. cum sequentibus. 14. q. 3. Idem est, si dicas

dicas donari donatione supponente mutationem precedentem. Mutuo autem non obest contrahi ad certum tempus, & in diem certum, atque adeo irrevocabilitas illa.

1063 Ne autem in hoc pactum antichreseos usurarium temerè incidamus, prudenter monet Dominicus Soto de Just. & Jure l. 6. q. 1. à 2. apud Canis. cit. n. 29. ut creditor rem, quam alioquin debitor pignori destinaverat, certo pretio emat cum pacto reuisionis, seu reuentionis. Nam tali casu fructus, aliarque obventiones lucro cedunt emptori licitè; cum jam eas percipiat *ex re sua*, L. *qui scit*, ff. de usuris; & hoc pactum reuentionis esse licitum etiam in conscientia multis autoritatibus probat Tiraquellus, Navarrus, & alii apud Canisium l. c. Si dicas antichresis, & emptio illa in eundem finem tendunt, videlicet ad lucrandos fructus rei; ergo si non licet antichresis, nec licebit illa emptio. *Re.* esse diuersitatem *in modo*; nam emptio est modus licitus lucrandi fructus, antichresis illicitus, & usurarius; ille tendit ad lucrandos fructus *ex re sua*, ille *ex aliena*.

1064 Dices 2. etiam ille, qui per viam donationis, vel usus fructus lucratur fructus, tendit ad eos lucrandos ex re aliena, & tamen non est illicitus modus lucrandi. *Re.* viam donationis, & liberalitatis esse modum de se licitum, non autem viam mutui tendentis ad lucrum ultra sortem, præcisè vi mutui; cum in mutuo ea tantum res in obligationem veniat, quæ data fuit, non alia. Quod autem eadem res rectè detur uno modo, & non altero, patet. Nam hereditas justè dari potest testamento, non autem pactis. L. *hereditas*. C. de pactis conuentis, & L. *licet* C. de pactis.

1065 Dices 3. antichresis etiam jure canonico saltem aliquibus casibus permittitur; ergo de se non est mala; antecedit. patet. Nam Clericus potest beneficii sui fructus à Laico injustè possessi, & sibi pro mutuo obligati, licitè percipere, ut dicitur c. 1. de usuris ibi: *nisi forè Ecclesia beneficium fuerit, quod redimendum hoc loco de manu Laici videatur*. 2. Cum domino feudi res feudalis in pignus datur, non tenetur fructus in sortem computare, c. *conquestus* eodem ibi: *nisi terra ipsa de feudo sit Monasterii vestri*. 3. Gener fructus possessionum pro dote sibi obligatarum licitè non computat in sortem. c. *salubriter* 16. eod. ibi: *Sanè generum ad fructus possessionum, qua*

sibi à socero sunt pro numerata dote pignori obligata, computandos in sortem, non credimus compellendum. *Re.* negando, Jure Canonico permitti antichresin ex pignore. Nam in primo casu solum ab injusta possessione avocatur Clericus possessionem *rei sua*, non tamen percipit viâ mutui fructus *ex alieno*. In secundo casu non est usura, cum fructus percipiat Dominus feudi *ex re sua* jam consolidata; feudum enim, cum à Vasallo in pignus datur Domino, consolidatur, & Vasallus ab onere obsequiorum liberatur: in tertio casu percipiuntur fructus in defectum dotis non sufficientis ad onera matrimonii supportanda, ut patet ex ipso textu ibi: *cum frequenter dotis fructus non sufficiant ad onera matrimonii supportanda*. Hinc simpliciter N. antecedit. de antichresi, quam rejicimus. Vide Wadingum de Contract. D. 6. d. 9. ff. 1. & 21.

Quæstio est 3. an licitum sit in contractu pignoris, pactum legis commissoria? quo scilicet inter debitorem, & creditorem convenitur, ut, si ab illo non solvatur debitum *intra certum tempus*, pignus committatur, hoc est, creditori cedat, ad eumque pertineat, sic, ut à debitore amissum sit &c. *Re.* illud jure Canonico, & civili reprobatum esse, ac illicitum, nisi fiat cum limitatione ad justum pretium, & solum secundum æstimationem debiti cedat, patet ex c. *significante*, de pignoribus ibi: *cum igitur pactum legis commissoria sit in pignoribus improbatum*, ut dicitur L. 3. C. de pactis pignorat. Et ratio est, quia, cum pignus communiter plus valeat, quam debitum ex mutuo, eo ipso *vi mutui*, aut saltem *vi pacti*, supponentis mutuum, perciperetur aliquid ultra sortem, quod est usura: hoc autem non contingit, factà illà limitatione; ergo. V. Cholin. d. 324. Wadingum, cit. D. 10.

Ex dictis colliges, nec pignoratorem, nec pignoratarium strictè loquendo, habere plenum dominium pignoris, neuter enim habet omnem usum: non primus, cum non possit rem habere penes se, non secundus, cum non habeat proprietatem; ergo. Quia tamen id, quo caret dominus pignoris, ethicè, & moraliter propè nihil est, ideo Molina tom. 2. d. 3. n. 16. censet, nullum jus in re, residens in alio à proprietario, obflare, quò minus hic dicatur pleno jure dominus, propter usum formalem

malem maximè perpetuum, ut est in emphyteusi, feudo, superficie, perpetuis. Quare, rem esse subjectam hypothecæ, pignori, servituti, censui, juxta hunc sensum, non facit, ut proprietarius, non sit rei plenus dominus, scilicet moraliter, & ethice, sic ille.

ARTICULUS VI.

An, & quibus usura restitui debeant?

1068 **Q**uæstio est 1. an dominium usurarum transferatur in Usurarium? Communior opinio Doctorum negat cum S. Thoma 2. 2. q. 78. à 3. in O. licet Cardinalis de Lugo D. 25. de Just. S. 11. n. 206. & alii affirmant, sed revocabiliter, seu cum onere restitutionis. Nam solvens usuras est earum Dominus; ergo si velit eas fieri alterius, & is acceptet dominium, in hunc transferetur, saltem earum, quæ cum rebus ejus permiscetur. Probabilior tamen est sententia negantium; nam, quod dicit de Lugo, non procedit, ubi recipiens est jure inhabilis, & deficit titulus jure pariter requisitus ad dominii translationem, id, quod non habet contractus usurarius.

1069 **Q**uæstio est 2. an Usurarius habeat dominium earum rerum, quas ex usuris perceptis emit? *ꝛ.* 1. si quid lucratus est ex pecunia usuraria. v. g. ludendo, negotiando, eum quidem cum æstimatione damni emergentis, vel lucri cessantis teneri ei, qui usuras solvit, restituere pecuniam usurariè acceptam, non autem, quod eâ lucratus est per suam industriam; quia hujusmodi lucra non sunt fructus pecunie, cum hæc ex se sterilis sit; sed proveniunt ex industria Usurarii, ideoque ipsi acquiruntur. Sic depositarius, quod emit ex pecunia apud se deposita, sibi acquirit: L. si ex ea, 6. C. de rei vindic. Sic etiam fur, aliquid emens ex pecunia furtiva, sibi acquirit; quia, quod ex re furtiva acquiritur, furtivum non est. L. qui vas, ff. de furtis. Similiter si uxor ex pecunia viri defuncti, pertinente ad filium, aliquid emat, suo proprio nomine, sibi acquirit. L. qui aliena. C. si quis alteri, vel sibi. Denique si quis eripiat artificii sua instrumenta, ac illis industriâ suâ, & labore aliquid lucretur, sibi lucratur, non artificii; quamvis rem ereptam cum damno emergente, & lucro cessante, teneatur restituere. *ꝛ.* 2. Si res usuraria sit fructifera, fructus ejus acquiri usurario, si usura transit

in dominium usurarii, quia sic eas percipit, ex re sua; secus si usura non transeat in dominium usurarii, juxta dicta n. 1076. quia res fructificat Domino suo.

Præterea not. 1. Usurarium vendentem 1070 usuras non transferre illarum dominium in Emptorem (si usurarius non sit dominus usurarum) juxta L. 11. §. & imprimis ff. de action. empt. acquirere tamen dominium pretii; quia pretium rei furtivæ non est furtivum, cit. L. qui vas: Sitamen res usuraria vendita evincatur, & emptor cedere cogatur, usurarium in foro conscientia teneri emptori pretium restituere, cum sit injusta causa damni, quod subit emptor in casu dictæ evictionis. Sic Azor p. 3. l. 5. c. 12.

Not. 2. id quod comparatur pecuniâ 1071 usurariâ, non comparari ad eam, ut rammum ad radicem, seu ut fructum ejus, sed ut fructum negotiationis. Et ideo Usurarius in eo casu non habet commodum ex iniquitate, sed ex labore; nec in hoc casu res empta ex pecunia usuraria succedit loco pretii, seu pecuniæ, sicut in hæreditate fidei commissi. &c. his præmissis:

ꝛ. Usuras omnino esse restituendas, 1072 & primo illis, à quibus sunt receptæ, vel in horum defectu, illorum hæredibus; si nec tales sint, pauperibus, ut constat ex c. Cum tu 5. h. t. ibi: sive ante sive post interdictum nostrum usuras extorserint, cogendi sunt, eas his, à quibus extorserunt, vel eorum hæredibus restituere, vel, his non superstibus, pauperibus erogare, tum ex c. Nemo, 14. q. 5. Et si usurarius recessit à loco, ubi usuras accepit, suis expensis eas mittere ad eum, à quo accepit, etiam si expensæ excedant usuras; quia sibi imputare debet damnum, quod suâ culpâ sentit; secus si recessit alter, sic Pirhing. hic n. 102.

Quando autem in cit. c. Cum tu, dici 1073 tur: possessiones, quæ ex usuris comparatae sunt, debere vendi, & earum pretia recepta restitui his, à quibus usurae sunt extorta, intelligi debet, dum adhuc sunt sub dominio usurarii, non autem, si sint alienatæ titulo, vel lucrativo, vel oneroso; quia, læso per usuras non sunt realiter, etiam tacite hypothecatæ, sed tantum obligatæ ratione personæ, nimirum usurarii Azor cit. q. 13. §. Tertia opinio.

Quæstio est 3. an usurarius gaudeat be. 1074 neficio cessionis bonorum? *ꝛ.* cum hoc beneficium (quo debitoribus conceditur, ut non possint conveniri post cessionem in solidum,